

Felagið JAVNI 10 ár í morgin

Fyrst fingur vit tey evnaveiku heimaftur — nú skulu tey eisini sleppa at búgva á heimplássinum ístaðin fyrri at verða send til høvuðsstaðin

Í nógv, nógv ár hevur føroyska samfelagið ikki viljað vita av fleiri av sínum brekaðu borgarum, eitt nú teimum evnaveiku. Tað var lættari at senda hesi fólk av landinum — til Danmarkar — heldur enn at geva teimum liviligar umstøður í Føroyum.

Tað var m. a. við hesum í huga, at felagið JAVNI fyrri 10 árum síðani, varð sett á stovn. Hesi 10 árin felagið hevur virkað, eru fleiri og fleiri av teimum evnaveiku komin aftur til Føroyar, og sjálv gongdin hevur verið tann, at vit hava skapt umstøður í Føroyum fyrri teimum evnaveiku, heldur enn at skula senda tey av landinum.

Javni hevur 10 ár á baki. Hóast nógv er rokkið, so er langt á mál. Frá at skula fáa tey evnaveiku heimaftur til Føroya, hevur Javni nú eisini sum eitt av sínum aðalmálum at skapa umstøður fyrri evnaveikum úti á byggunum, har tey eru fœdd og uppvaksin — istaðin fyrri at skula senda tey til høvuðsstaðin, har í dag teir bestu møguleikarnir eru fyrri hesi fólk.

Hósdagin 14. mai eru 10 ár liðin, síðan, at felagið JAVNI varð sett á stovn. Tað var henda dagin í 1971, at táverandi sosialræðgevi hjá forsoðgini, Karin Kjølbro boðaði til fundar í Havn um ætlaðu byggingina av deildum til evnaveik.

Tað var ætlanin at byggja deildir til evnaveik tá, men orsakað av spartiltøkum, sum danska stjórnin setti í verk, bleiv henda bygging fyrilivs útsett.

Tað var hesum, sum fólk í Føroyum ynsktu at mótmæla, og hetta var uttan iva beinleiðis orsøkin til, at felagið JAVNI varð stovnað.

Í dag telur hetta felag meira enn 1500 limir, sum umboða foreldur, feløg, stovnur og onnur, sum hava áhuga fyrri viðurskiftunum hjá teimum evnaveiku.

Á fyrsta fundinum í 1971 varð samtykt at seta felagið á stovn, og ein nevnd varð vald. Í hana

komu: Helena Samuelsen, Rókur Dalsgaard, Hans Thomsen, Sigmund Fredriksen og Maria Oknadal. Helena Samuelsen, sum er nevndarlimur framvegis, hevur verið formaður í felagnum í 7 ár. Hans Thomsen hevur røkt starvið sum kassameistari/bókhaldari øll hesi 10 árin.

Hóast deildirnar til evnaveik — í dag Eirargarður 14-16 — ikki gjørdust veruleiki fyrr enn í fjør, so hevur Javni havt fleiri onnur mál at arbeiða við hesi 10 árin.

Læntu deildir

Eitt tað fyrsta var at heita á innanríksmálaráðharran, sum vitjaði í Føroyum í 1973 um at fáa loyvi at læna nakrar av verandi deildum á táverandi Statshospitalinum til nokur evnaveik. Hetta varð játtað, og til í fjør hava 20 evnaveik børn hildið til í eini deild á »Statshospitalinum«. Har-

umframt hava 11 vaksin búið á pensionatunum.

Eitt av endamálnum hjá Javna hevur verið at fáa teir mongu evnaveiku føroyingarnar, sum hava búið í Danmark, heimaftur til Føroyar. Gongdin hevur annars verið tann, at fleiri av hesum evnaveiku vórðu flutt til Danmarkar at vera, tí í Føroyum var einki stað at hýsa teimum, um ikki foreldrinu kundu hava tey búgvandi heima.

Men í 1973 komu so tey fyrstu — 3 børn og 5 vaksin — heimaftur til Føroyar.

Fritíðarheimið

Eitt av stórmálunum hjá Javna hevur verið at fáa eitt fritíðarheim/umlættingarheim fyrri evnaveik. Her hevur felagið avrikað eitt stórt arbeiði við fyrst at keypa at umbyggja eini hús, sum síðani eru latin forsoðgini og landsstýrinum at umsita — uttan at skula gjalda

Ein stórur dagur. Deildirnar til 48 evnaveik verða vígdar

Hans Thomsen hevur havt kassan hjá Javna um hendi øll 10 árin

nakað í leigu.

Fritíðarheimið í Skrivaragøtu, verður í dag brúkt serliga til dagum-lætting. Har eru pláss fyrri 15 fólku íalt á heiminum, harav tey fimm kunnu búgva á heiminum í eina tíð. Endamálið við heiminum er m.a., at tað skal kunna lætta um hjá foreldrum hjá evnaveikum.

Av øðrum málinum, sum eru framd hesi árin Javni hevur virkað — og har Javni antin beinleiðis ella óbeinleiðis hevur stuðlað — er verkstaðurin Vón, sum varð lúður í fjør og har pláss er fyrri 45 fólku. Harumframt kann nevntast Skúlin á Trøðni, sum varð tikin í brúki í 1976. Har verða eisini evnaveik børn undirvist.

Figgjarliga grundarlagið hjá Javna øll hesi árin hevur verið sjálvboðið arbeiði av limunum í felagnum. Merkjastolan hevur verið um heystið og girokort eru send út um várið. Harumframt fær felagið nakað inn í limagjaldi.

Annars kann nevntast, at Javni hevur søkt landsstýrið um pening á figgjarglógini til m. a. skrivstovuvald og blaðutgávu. Higartil hevur felagið so ikki fingið pening til at rinda hesar útreiðslur.

Mugu biðja um pengar!

— Eg meti tað vera eina skyldu hjá samfelagnum at taka sær av øllum samfelagsborgarum. Vit savna pening inn til frama fyrri tey evnaveiku, men tað eru vit ikki alt ov glað fyrri, tí hesir borgarar hava eins og øll onnur krav uppá virðing og javnsetan í samfelagnum. Tí átti samfelagið at rinda útreiðslur, sum vit í dag mugu biðja fólk geva okkum til arbeiðið.

Soleiðis sigur Hannefia Poulsen um henda so týðningar mikla spurningin. Hon vónar, at mynduleikarnir fara at ganga ynskinum um at fáa pening á figgjarglógini á møti.

Eisini á bygð

Uppá fyrispurning, hvat í dag er størsta ynski at fáa fram, sigur Hannefia Poulsen at higartil er nógv útint til frama fyrri hesi fólkinu, men nú er so eftir at fáa okkurt gjørt uttanfyrri Havnina.

— Fyrst hava vit fingið tey evnaveiku heim. Tey eru fyrri tað mesta í Havn. Nú gongur so leiðin víðari — hartil — at vit skulu skapa umstøður fyrri teimum evnaveiku úti á heimplássunum, har tey so enn búgva. Tað eigur ikki at vera neyðugt at skula senda hesi fólkinu til Havnar at búgva, tí bert umstøður eru í Havn at hýsa teimum.

Hannefia Poulsen leggur aftrat, at tað verður nú arbeitt fram ímóti at fáa bygt smærri deildir úti á byggunum, vardar íbúðir til fólk, sum kunnu klára seg við eitt sindur av hjálp, umframt onnur tiltøk, sum skulu tryggja teimum evnaveiku eina meira liviligari og menniskjansverðugari tilveru.

Í samband við 10 ára haldið hevur Javni bjóða ymsum gestum til Føroya. Eisini er tað so heppið, at nevndin í NFPU, te. Nordisk Forbund for Psykisk Udviklingshæmmede hevur fund í Føroyum í hesum døgum. Vanliga hevur Javni landsfund um heystið, men nú hevur nevndin so avgjørt at framskunda fundin, sum so verður hildin hetta vikuskiftið.